

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TUTKIMUS TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULUN OPISKELIJOIDEN SJOITTAMISESTA JA SÄÄSTÄMISESTÄ

Milla Töyrylä

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2017
Liiketalouden koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

MILLA TÖYRYLÄ:

Tutkimus Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sijoittamisesta ja säästämisestä

Opinnäytetyö 52 sivua, joista liitteitä 6 sivua
Huhtikuu 2017

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sijoittamis- ja säästämis toiminnasta sekä siitä, mikä näihin vaikuttaa. Tarkastelun kohteena olivat kaikkien Tampereen ammattikorkeakoulun alojen opiskelijat.

Tämä kyseinen opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta ja empiirisestä, kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Opinnäytetyön teoriaosuudessa keskityttiin selvittämään yleisesti eri sijoitus- ja säästämiskeinot sekä niiden riskit. Nämä olivat opinnäytteen kannalta oleellisia asioita. Tarkastelun alla olivat pankkitalletus, ASP-tili, eläkevakuutus, osakkeet, rahastot, joukkovelkakirjalainat, ETP-tuotteet sekä valuutat ja näiden kaikkien mahdolliset alalajit.

Kysely toteutettiin kvantitatiivisena, eli määrällisenä. Kysely ajoittui helmikuuhun 2017, viikoille 7 ja 8. Linkki kyselyyn lähetettiin Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoille sähköpostin välityksellä ja vastauksia e-lomakkeella tehtyyn kyselyyn tuli yhteensä 590 kappaletta. Tutkimuskysymyksiä oli useita liittyen vastaajien tapoihin, asenteisiin ja tietämykseen sijoittamisesta sekä säästämisestä. Tavoitteena oli tutkia, kuinka ahkeria opiskelijat ovat ylipäättään sijoittamaan ja säästämään, ja mitkä kaikki asiat siihen vaikuttavat.

Tutkimuksen tuloksista selvisi, että opiskelijat ovat melko aktiivisia sijoittamaan ja säästämään varojaan. Jopa 72% vastaajista sijoittaa ja/tai säästää. Varallisuus sekä koulun ohella työskentely näyttivät vaikuttavan eniten positiivisesti. Mitä enemmän vastaajalla oli rahaa, sitä todennäköisemmin hän sijoitti tai säästi. Koulun ohella työskentelevät olivat myös ahkerampia sijoittajia ja säästäjiä kuin ne, jotka eivät työskentele. Lisäksi mikäli vastaajan vanhemmat sijoittivat ja/tai säästivät, sitä todennäköisemmin vastaajakin itse teki niin.

Asiasanat: sijoittaminen, säästäminen, opiskelijat

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

MILLA TÖYRYLÄ:

A Survey on the Investing and Saving Habits of the Students in Tampere University of Applied Sciences

Bachelor's thesis 52 pages, appendices 6 pages
April 2017

The objective of this thesis was to obtain information on the investing and saving habits of the students in Tampere University of Applied Sciences, and to find what affects their behavior. Students from every line of study were surveyed.

This thesis consists of a theoretical part and an empirical, quantitative survey. The theoretical part of the thesis focused on the general ways to invest and save money as well as the risks. These were the essential matters considering the subject of the thesis. The review covered bank deposits, ASP accounts, pension insurances, shares, funds, bonds, ETP products as well as currencies, and the possible subtypes of these instruments.

The quantitative survey was carried out in February 2017, during the weeks 7 and 8. The link to the questionnaire was sent to the students of Tampere University of Applied Sciences via e-mail, and 590 students answered the questionnaire. The research questions dealt with the respondents' habits, attitudes and knowledge of investing and saving. The aim was to examine how students invest and save, and what all the matters affecting their habits are.

The study results showed that the students are quite eager to invest and save their money. Up to 72% of the respondents invested and/or saved. Wealth, as well as working besides going to school seemed to affect the students' habits most positively. The more money the respondents had, the more likely they invested or saved. Among the respondents working besides school, it was also more likely to save or invest than among those who did not work. In addition, if the respondent's parents invested and/or saved, the more likely the respondent did so, too.

Key words: investing, saving, students

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	SÄÄSTÄMINEN	7
2.1	Pankkitalletus	8
2.1.1	Säästötili	8
2.1.2	Määräaikaistili	9
2.2	ASP-tili.....	9
2.3	Eläkevakuutus	10
3	SIOITTAMINEN	11
3.1	Portfolioteoria	11
3.2	Osakesijoittaminen.....	12
3.3	Sijoitusrahastot.....	13
3.3.1	Korkorahastot	14
3.3.2	Osakerahastot	14
3.3.3	Yhdistelmärahastot	14
3.3.4	Erikoissijoitusrahastot	15
3.4	Joukkovelkakirjalaina	15
3.5	ETP-tuotteet	16
3.5.1	ETF	17
3.5.2	ETN	17
3.5.3	ETC	17
3.6	Valuutat	18
4	RISKIT	19
4.1	Tilisäästämisen riskit	19
4.2	ASP-tilin riskit	19
4.3	Rahastojen riskit.....	20
4.4	Eläkevakuutuksien riskit	20
4.5	Joukkovelkakirjalainojen riskit	21
4.6	ETP-tuotteiden riskit	21
4.7	Valuuttasijoittamisen riskit	23
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	24
5.1	Tutkimusmenetelmä.....	24
5.2	Kysymykset.....	24
5.3	Perustiedot ja asenteet	25
5.4	Tietämys.....	32
5.5	Tavat.....	35
5.6	Mikä vaikuttaa opiskelijoiden sijoittamiseen ja säästämiseen	37

6	YHTEENVETO	42
6.1	Validiteetti.....	43
6.2	Reliaabelius	43
	LÄHTEET	45
	LIITTEET.....	47
	Liite 1. Kyselylomake	47

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössäni tutkin Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sijoittamista ja säästämistä. Päädyin tähän aiheeseen, sillä olen kiinnostunut sijoittamisesta ja säästämisestä. Tietämykseni tästä aihealueesta ei ollut vielä kovin runsasta, mutta työn ansiosta pystyin sitä syventämään. Samalla sain uutta tietoa opiskelijoiden lähtökohdista ja tavoista sijoittamisen ja säästämisen suhteen. Sijoittamisesta on kirjoitettu useita sijoitusoppaita, mutta opiskelijoiden sijoituskäyttäytymistä on tutkittu vasta vähän. Koska itse olen ammattikorkeakoulun opiskelija, kiinnosti minua tutkia juuri tätä kyseessä olevaa kohderyhmää. Tutkimuksen toteutin kvantitatiivisena. Kysymyksiä tutkimuslomakkeessa oli 23 kappaletta ja kyselylomake lähetettiin opiskelijoille sähköpostin välityksellä. Tutkimuksellani ei ollut ulkopuolista toimeksiantajaa.

Tutkimuksen teoriaosiossa selvitän mitä eri sijoitus- ja säästämisinstrumentteja on markkinoilla sekä mitkä niiden riskit ovat. Niiden käsittely antaa pohjan ja ideoita kyselytutkimukselleni. Päädyin ottamaan teoriaosaan yleisimpiä sijoitus- ja säästämiskeinoja: pankkitalletukset, rahastot, osakkeet, ASP-tilin, joukkovelkakirjalainat, ETP-tuotteet ja eläkevakuutuksen sekä näiden kaikkien riskit. Tutkimukseni teoriapohjan lähteenä ovat sijoitusoppaat ja alan verkkojulkaisut.

Kyselylomakkeen kysymykset laadin teorian pohjalta, lukemani perusteella. Lomakkeen kysymykset jaoin seuraaviin kategorioihin: perustiedot, asenteet, tietämys ja tavat. Tavoitteena oli saada tietoa opiskelijoiden sijoittamisesta ja säästämisestä instrumentteihin. Kyselyn tarkoituksena on selvittää, mitä sijoitus- ja säästämisinstrumentteja opiskelija tietävät. Tietävätkö he riskeistä ja kuinka paljon? Sijoittavatko tai säästävätkö he varojaan ylipäättään ja miten? Millä he rahoittavat sijoittamisensa ja säästämisensä? Teoriakirjallisuudessa käsitellään näitä kysymyksiä.

2 SÄÄSTÄMINEN

Säästämällä varautuu tulevaisuuteen. Säästämislle ei tarvitse olla konkreettista tavoitetta, mutta sellainen voi motivoida paremmin säästämään. Yllättäviä kuluja voi tulla koska tahansa, ja silloin olisi tietysti hyvä, että säästössä olisi jonkin verran rahaa näitä kuluja varten. Ihminen saattaa esimerkiksi tulla irtisanotuksi, pesukone voi hajota tai lemmikki voi sairastua. Tulevaisuutta ei voi ennustaa, mutta sitä varten voi valmistautua.

Yleensä rahan käyttämisestä miettii enemmän kuin sen säästämistä, vaikka pienelläkin summalla voi kasvattaa varallisuuttaan. Säästäminen ei ole aina helppoa, saati sitten mukavaa, mutta silti se on tarpeellista. Säästäminen ja sen helppous riippuu säästäjän taloudellisesta tilanteesta. Jokaisen pitäisi säästää edes vähän, jos vain siihen pystyy. Säästössä olevalla muutaman kuukauden palkalla voi säilyttää taloudellisen riippumattomuutensa, jos esimerkiksi joutuu työttömäksi.

Rahan säästäminen tai menoista tinkiminen tarkoittaa, että hankinnoista maksetaan mahdollisimman vähän tai ne jätetään kokonaan tekemättä. Säästäminen voi olla myös sitä, että laitetaan rahaa sivuun ilman sen kummempaa tuottotavoitetta. ”Säästäjä ei käytä kaikkea tilille tupsahtanutta rahaa, vaan jättää jotakin talteen” (Pesonen 2011, 11). Vähävaraisempikin voi olla parempi säästäjä kuin varakas, mikäli hän osaa olla käyttämättä kaikkia saamiaan rahoja. Tällainen käyttäytyminen ei ole ihmisen tuloista kiinni, vaan säästää voi osata kuka tahansa.

Säästää voi säännöllisesti tai satunnaisesti. Säännöllinen säästäminen tarkoittaa esimerkiksi kuukausittaista säästämistä, satunnainen säästäminen puolestaan sellaista säästämistä, missä rahaa pistetään säästöön aina silloin, kun siihen on mahdollisuus. Vakaat tulot mahdollistavat säännöllisen säästämisen. Epäsäännöllisillä tuloilla säästetään enemmän satunnaisesti. Voi myös käydä niin, että vaikka olisi vakaat kuukausitulot, voi esimerkiksi tulla yllättäviä menoja, jolloin kyseessä olevana kuukautena ei laitetaakaan rahaa säästöön.

On olemassa myös pitkäaikaissäästämistä ja lyhytaikaista säästämistä. Pitkäaikaissäästämällä tarkoitetaan säästämistä tulevaisuuden isoihin investointeihin, esimerkiksi asuntolainan saamiseksi. Lyhytaikainen säästäminen tarkoittaa säästämistä

jotakin pienempää hankintaa varten, esimerkiksi pesukonetta. Säästämisen kohteita löytyy kaikenlaisia, isommista pienempiin.

On siis olemassa erilaisia keinoja säästää, ja eri ihmisillä on erilaisia tapoja. Seuraavaksi käsittelemme säästämiskeinoista yleisimmät, varsinkin korkeakouluopiskelijoita ajatellen.

2.1 Pankkitalletus

Pankkitalletukset ovat turvallisia ja riskiltään mitättömiä keinoja säästää, mutta tuotoiltaan huonoja. Ne olivat kuitenkin pitkään suomalaisten kotitalouksien tärkein säästämismuoto. Pankkitalletusten suureen suosioon vaikuttivat niillä aikaisemmin ollut verovapaus sekä talletusten rajaton takaisinmaksusuoja. Sittemmin verovapaus on poistunut ja korot ovat laskeneet, joten pankkitalletus ei ole enää niin suosittu kuin aiemmin. (Kallunki, Martikainen, Niemelä 2007, 15.) Takaisinmaksusuojavaan ei ole enää rajaton, vain ”ainoastaan” 100 000 euroon asti. Yli puolet suomalaisten varallisuudesta on silti vieläkin sijoitettu pankkitalletuksiin (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 17). Pankkitalletukseksi lasketaan käyttötilit, säästötilit, määräaikaistalletukset sekä sijoitustilit (Pesonen 2011, 89).

Inflaatio syö pankkitalletuksen arvoa taukoamatta, joten olisi järkevää etsiä muitakin vaihtoehtoja säästää kuin pelkkä rahojen säilyttäminen tilillä. Inflaation ollessa noin kolme prosenttia tulisi korkotuoton olla noin neljä prosenttia, jotta verojen jälkeen rahan arvo vähintään säilyisi. (Pesonen 2011, 89.) Hyvin harvalla tilillä korkotuotto on sen suuruinen. Tällä hetkellä inflaatio on melko matalalla, mutta niin ovat korotkin. Inflaatio on kuitenkin korkeammalla tasolla kuin korot, joten monen ihmisen pankkitalletus ei tällä hetkellä tuota mitään (Kauppalehti ja Tilastokeskus 2016).

2.1.1 Säästötili

Säästötili on hyvä vaihtoehto, mikäli säästää jotain tiettyä tavoitetta varten, esimerkiksi autoa tai asuntoa. Tilille voi säästää vaikka tietyn summan kuukausittain. Säästötilistä on hyvä huomioida se, että niissä on yleensä nostorajoituksia. Kannattaa siis välttää rahan nostamista sellaiselta tililtä, muuten saattaa esimerkiksi menettää tilin koron kokonaan.

Säästötilin korolla on tapana nousta säästöjen määrän kasvaessa, mutta korko silti harvoin yltää inflaation tasolle tai sen yli. (Pesonen 2011, 90.) Säästötili ei siis tuota juuri ollenkaan.

2.1.2 Määräaikaistili

Määräaikaistilillä rahat ovat sovitun ajan kiinni. Talletusaika voi olla esimerkiksi yksi viikko tai viisi vuotta, ja yleensä pitää tallettaa jokin vähimmäismäärä rahaa.

Tyypillistä määräaikaistilille on, että korko nousee ajan sekä talletusmäärän kasvaessa. Määräaikaistilille maksetaan usein myös korkeampaa korkoa kuin muun muassa säästötilille. Talletuksen saattaa voida nostaa kesken talletusajan, mutta silloin tuotosta leikataan yleensä jokin tietty osa.

Määräaikaistilin korko määräytyy tiliä avattaessa talletusajan, yleisen viitekorkotason, asiakassuhteen ja talletuksen määrän mukaan. Eri pankkien määräaikaistilejä kannattaa kilpailuttaa saadakseen parhaimmin vaihtoehdon. (Pesonen 2011, 90.)

2.2 ASP-tili

ASP-tili eli asuntosäästöpalkkiotili on valtion tukema järjestelmä, joka on tarkoitettu ensimmäistä omaa asuntoa varten säästämiseen. ASP-tilille voi säästää 18-39-vuotias henkilö. (Ympäristöhallinto 2016.) Aiemmin raja oli 30 vuotta, mutta se nostettiin 39 vuoteen vuonna 2014.

Säästöille maksettavat korot ovat verottomia ja lainoille myönnetään valtion korkotuki. Säästöaika on vähintään kaksi vuotta. Talletusten ja niiden korkojen yhteismäärän on vastattava vähintään kymmentä prosenttia ostettavan asunnon hinnasta. (Finanssivalvonta 2015.)

Asuntosäästösopimusta voi muuttaa säästöaikana. Sopimuksen voi myös siirtää toiseen pankkiin. Lainan saa myös ottaa muusta pankista kuin siitä, johon talletukset on alunperin

tehnyt. Jos lainan päättää ottaa toisesta pankista, on säästösopimuskin siirrettävä kyseiseen pankkiin. (Finanssivalvonta 2015.)

2.3 Eläkevakuutus

Lakisääteistä eläketurvaansa voi täydentää vapaaehtoisesti ottamalla yksityisen eläkevakuutuksen. Yksityisen eläkevakuutuksen säästöjen nostamiseen vaikuttavat vakuutusehdot ja kulloinkin voimassa olevat eläkesäästämistä koskevat säädökset. ”Vapaaehtoiset yksilölliset eläkevakuutukset tarjoavat verotuetta, pitkäaikaista ja sidottua säästämistä eläkeikää varten”(Finanssivalvonta 2015). Vakuutus sopimussuhde on hyvin pitkä, usein jopa kymmenien vuosien kestoinen, ja säästetyt varat ovat sidottuina pääsääntöisesti eläkeikään asti. Eläkevakuutus sopimuksen voi solmia henkivakuutusyhtiön kanssa.

3 SIJOITTAMINEN

”Sijoittaminen tarkoittaa tavallisesti sijoituskohteiden ostoa, hallussapitoa ja myymistä tarkoituksena tehdä voittoa”(Pesonen 2011, 11). Sijoittamisen tarkoituksena on kasvattaa varallisuutta. Sijoittajalla on valittavanaan nykyään suuri määrä erilaisia sijoituskohteita. Sijoituskohteet eroavat toisistaan ominaisuuksien, kulujen sekä riskin ja tuotto-odotusten mukaan. Tuotto ja riski kulkevat käsi kädessä. Mitä suuremmat ovat tuotot, sitä suuremmat ovat myös riskit. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 95.) Eri sijoituskohteiden riskejä käsitellen myöhemmin tarkemmin.

Sijoittamista on suoraa ja välillistä. Suoria sijoituskohteita ovat osakkeet, kiinteistöt, joukkovelkalainakirjat, rahamarkkinasijoitukset ja talletukset sekä muut sijoitukset, jotka sijoittaja ostaa suoraan itse. Välilliset sijoitukset ovat sijoitusrahastot ja vakuutussidonnaiset sijoituskohteet. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 95-96.) Käsitellen sijoituskohteista osakkeet, rahastot, joukkovelkakirjalainat, ETP-tuotteet sekä valuutat.

3.1 Portfolioteoria

Harry Markowitz oli ensimmäinen, joka esitti portfolioteorian periaatteet sijoituksen hajauttamisesta useaan sijoituskohteeseen (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 60). Portfolioteoria on rahoitusteoria, jonka mukaan hajauttamalla voi minimoida riskit. Teorian mukaan sijoittaja voi pienentää riskejä muodostamalla sijoitussalkkuja, eli portfolioita. Tämä tarkoittaa sijoitettavan varallisuuden hajauttamista useaan eri sijoituskohteeseen, esimerkiksi osakkeisiin tai kiinteistöihin. Sijoituksiaan voi hajauttaa esimerkiksi maantieteellisesti tai ottamalla eri toimialojen yritysten osakkeita. (Pesonen 2011, 29.) Tällöin, jos yhdellä toimialalla menee huonosti, eivät sijoittajan kaikki rahat ole ainoastaan siinä kiinni.

”Portfolioteoriassa on yksinkertaisesti siis kyse siitä, että sijoittajan kannattaa poistaa yrityskohtainen riski salkustaan”. Teorian mukaan riski voidaan jakaa kahteen osaan, jotka ovat yrityskohtaiset riskit ja markkinakohtaiset riskit. Ensimmäinen näistä, yrityskohtainen riski, kohdistuu vain yhteen yritykseen, toinen koko osakemarkkinoihin.

Ensimmäisen riskin voi poistaa hajauttamalla, toinen taas koskee koko markkinaa, joten sitä ei voi poistaa. (Järvinen & Parviainen 2012, 18.)

3.2 Osakesijoittaminen

”Osake tarkoittaa omistusoikeutta osakeyhtiössä” (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 101). Yhtiö laskee liikkelle osakkeita, joista yhtiön osakepääoma muodostuu. Näitä osakkeita ostanut omistaa osakkeidensa yhteenlasketun osuuden verran yhtiön osakepääomasta. Kun yhtiöllä menee hyvin, menee osakkeenomistajallakin hyvin ja hän vaurastuu. Kun yrityksellä menee huonosti, saattaa omistaja menettää sijoittamansa rahat joko osakkeen kurssin laskemisen takia tai jopa konkurssin johdosta. (Pesonen 2011, 94.)

Yhdellä yhtiöllä saattaa olla monia osakesarjoja, joilla on erilaisia oikeuksia. Niillä voi siitä johtuen olla toisistaan poikkeavat hinnat. Osakesarjoja erotellaan erilaisten tunnuksien, kirjainten tai numeroiden avulla, esimerkiksi Stockmann A ja B. Näiden sarjojen välinen ero on, että A-sarjan osakkeella on kymmenen ääntä, B-sarjan osakkeella puolestaan yksi ääni. Kumpienkin osakkeiden nimellisarvo on kaksi euroa, ja molemmilla on oikeus yhtä suureen osinkoon. (Stockmann.)

Osakkeiden tuottoa ei voi tietää etukäteen, eikä historiallinen kehitys takaa mitään. Osakkeet on kuitenkin hinnoiteltu niin, että tuotto vastaa riskiä. Hinta vaihtelee myös kysynnän ja tarjonnan mukaan. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 103.) Kursseista voi myös päätellä jotakin: jos osakkeita ostaa kun ne ovat alamäessä, on varauduttava siihen, että ne laskevat vielä lisää. Koskaan ei voi kuitenkaan varmasti tietää, mitä tuleman pitää.

Ajan kuluessa osakekurssit nousevat talouden kasvaessa. Kasvu ei kuitenkaan ole tasaista, vaan suhdanteet voivat vaihdella voimakkaastikin. Osakemarkkinoilla normaalia on, että kurssit romahtavat nopeasti ja elpyminen puolestaan kestää pidempään. Mikään ei kuitenkaan takaa, että osakkeet elpymisensä jälkeen huipputasolleen romahduksen jälkeen. (Pesonen 2011, 23.)

”Aika on sijoittajan paras ystävä” (Pesonen 2011, 20). Pörssin takaisinmaksuprosentti on huomattavasti parempi kuin esimerkiksi loton, pitkäjänteiselle sijoittajalle jopa yli sata.

Mitä pitempään voi varojaan sijoittaa, sitä enemmän sijoitukset tuottavat, ja sitä suuremmalla todennäköisyydellä esimerkiksi romahtaneet osakkeet elpyvät. Kun sijoittaa osakkeisiin, kannattaa siis olla pitkäjänteinen ja omistaa hyvät hermot. Osakkeisiin sijoittaminen on hyvä vaihtoehto, jos haluaa varmaa tuottoa sijoitukselleen. Pitkällä aikavälillä osakesijoittaminen tuottaa enemmän kuin muut sijoitusmuodot. (Pesonen 2011, 95.)

3.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot ovat tehokas ja helppo tapa sijoittaa tai säästää. Pienelläkin summalla pääsee jo osalliseksi useaan eri sijoituskohteeseen. (Nordnet 2017.) Sijoitusrahasto on salkku, joka koostuu osakkeista, korkoinstrumenteista sekä muista arvopapereista. Erityyppiset sijoitusrahastot sopivat erilaisten sijoittajien tarpeisiin. (Puttonen & Repo 2011, 32.)

Rahastoyhtiö ei omista sijoitusrahaston varoja. Rahastoon sijoittaneet tahot omistavat rahasto-osuudet siinä suhteessa, kuin mitä he ovat sijoittaneet siihen (Pesonen 2011, 113). Rahasto-osuuksia hankkiessaan asiakas ulkoistaa salkunhoitonsa rahastoyhtiölle ja salkunhoitajalle. Tämän takia rahastosijoittaminen sopii sellaisellekin ihmiselle, joka ei halua tai ehdi itse seurata markkinoiden tapahtumia. (Sijoitusrahastot.org, 2016.)

Rahastot perivät sijoittajalta monia kuluja, joita ovat sisäänpääsymaksu, hallinnointi- ja säilytyspalkkiot sekä lunastuspalkkio. Kaikkia kuluja ei asiakas itse edes näe. Kuluja veloitetaan, vaikka sijoitukset eivät olisikaan tuottoisia. Eri rahastojen kuluja kannattaa vertailla keskenään, kun on valitsemassa itselleen sopivaa. (Puttonen & Repo 2011, 8.)

Sijoitusrahastoja sääntelee sijoitusrahastolaki, jossa määritellään muun muassa, mihin kohteisiin sijoitusrahastot saavat sijoittaa sekä miten varat pitää hajauttaa. Yleensä rahastoyhtiöt toimivat pankin tai sijoituspalveluyrityksen yhteydessä. (Finanssivalvonta 2015.)

3.3.1 Korkorahastot

Korkorahastot voidaan jakaa lyhyen koron, keskipitkän koron ja pitkän koron rahastoihin juoksuaikansa mukaan. Korkorahasto on rahasto, joka sijoittaa kiinteää korkoa maksaviin arvopapereihin. Sellaisia ovat esimerkiksi valtionobligaatiot, valtion velkasitoumukset ja kunnalliset obligaatiot. (Pesonen 2011, 127.) Obligaatio on toiselta nimeltään joukkovelkakirjalaina.

Lyhyen koron rahasto on pankkitilin vastine, mutta hieman riskipitoisempi. Tällaiset rahastot sijoittavat rahat rahamarkkinasijoituksiin, joiden laina-aika on alle vuoden. Niiden tavoitteena on yleensä ylittää kolmen kuukauden euribor-koron tuotto.

Pitkän koron rahastot sijoittavat rahat joukkovelkakirjalainamarkkinoille. Tuotto-odotus on yleensä parempi kuin lyhyen koron rahastossa, mutta vastaavasti sillä on suurempi riski, että arvo laskee. Keskipitkän koron rahastot sijoittavat puolestaan sekä raha- että joukkovelkakirjamarkkinoille sen mukaan, minkälaiset tuotto-odotukset markkinoilla ovat. (Puttonen & Repo 2011, 34.)

3.3.2 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat rahat rahaston sääntöjen mukaan kotimaisille tai kansainvälisille osakemarkkinoille. Osakerahasto voi sijoittaa myös tietynlaisiin tai tietynkokoisiin yhtiöihin, tai tietylle toimialalle (Puttonen & Repo 2011, 35). Sijoitusalue voi olla esimerkiksi Suomi, Eurooppa, koko maailma tai kehittyvät markkinat. Salkunhoitaja päättää, minkä tyyppisiin kohteisiin sijoittaa sekä minkä linjan valitsee. (Pesonen 2011, 134.)

3.3.3 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastot hajuttavat varansa sekä korko- että osakemarkkinoille. Salkunhoitaja vastaa siitä, kuinka suuri osuus salkusta on milloinkin osakemarkkinoilla, ja kuinka suuri korkomarkkinoilla. (Puttonen & Repo 2011, 35.)

Rahaston korko- ja osakesijoitusten väliset painoarvot määritellään rahaston säännöissä, samoin kuin niiden vaihtelurajat. Painoarvot voidaan myös jättää määrittelemättä, jolloin markkinatilanne ja rahastonhoitaja ohjaavat niitä (Pesonen 2011, 135). Sijoitusten maantieteellinen kohdistuminen määritellään myös säännöissä.

3.3.4 Erikoissijoitusrahastot

Rahastojen rahastot, eli rahasto-osuusrahastot, sijoittavat varansa toisiin rahastoihin. Sijoituskohteina olevat rahastot, eli alarahastot, ovat yleensä saman rahastoyhtiön tarjoamia, jolloin suurempi osuus sijoituksista päättyy hallintokuluina yhtiölle. Rahastojen rahastoon sijoittaessa kannattaa siis tarkistaa, ettei joudu maksamaan kuluja monessa eri kerroksessa. Rahastonhoitajat voivat myös sijoittaa muiden rahastonhoitajien rahastoihin. (Financial times 2015.)

Erikoisrahastoja ovat myös vipu-, indeksi-, ja hedge-rahastot. Näidenkin rahastojen tulee sijoittaa varansa useisiin eri kohteisiin, mutta niille ei ole määritelty mitään prosenttirajoja, joita yksittäiset sijoitukset eivät saa ylittää koko varojen määrästä. Tällaiset rahastot ottavatkin usein tavallisia sijoitusrahastoja suurempia riskejä, sillä ne poikkeavat sijoitusrahastolain mukaisesta riskin hajauttamisen periaatteesta. (Puttonen & Repo 2011, 35.)

Vipurahastot käyttävät johdannaisia lisätuoton tavoitteluun markkinoilla. Indeksirahaston varat sijoitetaan osakkeisiin. Hedgerahastot käyttävät esimerkiksi velkarahoitusta tavoitellessaan markkinoita parempaa tuottoa kaikissa markkinaolosuhteissa. Ammatillaisetkaan eivät ole samaa mieltä siitä, tulisiko hedge-rahastojen olla oma tyyppinsä, vai ovatko ne vipurahastojen alalaji. (Morningstar 2009.)

3.4 Joukkovelkakirjalaina

Joukkovelkakirjalainat ovat esimerkiksi pankkien, valtioiden ja kuntien liikkeeseen laskemia lainoja. Niiden runsas tarjonta mahdollistaa valinnan omiin tarpeisiin sopivaan sijoituskohteeseen. Kerron enemmän vain perinteisistä joukkovelkakirjalainoista, kuten

obligaatioista ja debentureista. Niiden lisäksi on sitten vielä olemassa osakesidonnaiset joukkovelkakirjalainat sekä indeksilainat. (Finanssivalvonta 2015.)

Perinteisten joukkovelkakirjalainojen tuotto-odotukset ovat usein muita sijoitustuotteita pienempiä, mutta vastapainoisesti riski on usein myös pienempi. Joukkovelkakirjalainoihin sijoitetaan pääsääntöisesti 3-5 vuoden ajaksi. Sijoitettava rahamäärä on yleensä vähintään 1 000 euroa, mutta vähimmäismäärä voi olla myös paljon suurempi, esimerkiksi jopa 10 miljoonaa. (Finanssivalvonta 2015.)

Debetuureihin ei ole kiinnitetty fyysistä omaisuutta tai vakuutta. Sen takeina ovat vain liikkelukassan yleinen luottokelpoisuus ja maine. Ostaminen perustuu siis vain uskoon, ettei liikkeellelaskija laiminlyö takaisinmaksuaan. Yritykset ja hallitukset usein laskevat liikkelle tällaisia lainoja turvatakseen pääomaansa. (Investopedia 2016.)

Obligaatio on esimerkiksi pankin tai valtion maksusitoumus. Sijoittaja lainaa entiteetille rahaa tietyksi ajaksi, ja raha sidotaan kiinteään tai muuttuvaan korkoon. Laina-ajan päätyttyä rahat korkoineen maksetaan takaisin velkojille. (Investopedia 2016.)

3.5 ETP-tuotteet

ETP, eli Exchange Traded Products, on yleinen nimike kaikille pörssissä listatuille tuotteille, joiden tavoitteena on seurata määriteltyä kohde-etuutta. Kohde-etuus voi olla vaikka arvopaperikori, joka muodostuu osakkeista. Kohde-etuus voi olla myös vaikka yksittäinen raaka-aine tai valuutta. (OP 2017.)

Euroopassa ETP:t jaetaan tyypillisesti kolmeen kategoriaan: Exchange Traded Funds eli pörssinoteeratut rahastot (ETF), Exchange Traded Commodities eli pörssinoteeratut raaka-aineet (ETC) ja Exchange Traded Notes eli pörssinoteeratut arvopaperit (ETN). (Eft Securities 2017.)

3.5.1 ETF

Exchange Traded Funds eli pörssinoteeratut rahastot ovat ETP-tuotteiden yleisin rakenne ja periaatteessa samanlainen rahasto kuin perinteinen rahasto. Pörssinoteeratun rahaston kautta voi sijoittaa esimerkiksi osake- ja korkomarkkinoille. Suurin ero on siinä, että sijoittajat voivat ostaa ja myydä ETF-rahaston osuuksia pörssissä, toisinkuin normaalejen rahastojen. ETF-osuuksista ei peritä merkintä- ja lunastuspalkkioita. Ostajista ja myyjistä sen sijaan joutuu maksamaan välityspalkkion, kuten perinteistä osakekauppaa käydessä. Lisäksi osuuksien säilytyksestä menee tili- ja säilytysmaksut. (Pesonen 2011, 137.) ETF:ää hallinnoi ja laskee liikkeelle erillinen ETF- liikkeellelaskija (OP 2017).

ETF:ien tavoitteena on seurata vertailuindeksin kehitystä vähennettynä hallinnointipalkkioilla. Tavallisesti indeksit ovat osake- tai korkoindexejä. Käänteisten ETF:ien tavoitteena puolestaan on seurata indeksin kehitystä käänteisesti, jolloin indeksin arvon nouseminen johtaa ETF:n arvon alenemiseen ja päinvastoin. (OP 2017.)

3.5.2 ETN

ETN (=Exchange Traded Note) on pankin tai välittäjän liikkeeseen laskema arvopaperi, jonka arvo määräytyy kohde-etuuden arvonkehityksen perusteella. ETN:n kohde-etuudet ovat usein sellaisia, joihin yksityissijoittajan voi muutoin olla vaikea sijoittaa, esimerkiksi indeksit tai osakekorit tai näiden yhdistelmät. ETN on oikeudelliselta muodoltaan velkakirja, johon on liitettyä myös johdannainen. Myös ETN-tuotteilla käydään kauppaa osakepörssissä. (Nasdaq 2015.)

3.5.3 ETC

Exchange Traded Commodity eli ETC:t ovat sijoitustuotteita, jotka seuraavat jonkin tietyn raaka-aineen tai raaka-aineindeksin hinnankehitystä. ETC-tuotteet eivät juridisessa mielessä ole rahastoja kuten ETF:t, vaan fuusio ETF:n ja ETN:n väliltä. Usein ETC:stä puhutaan pörssinoteerattuina raaka-aineina. (OP 2017.)

Suurin osa ETC-tuotteista seuraa valittua laskennallista raaka-aineindeksiä, joka hinnoitellaan raaka-ainefutuureiden pohjalta. Sijoittajan saamaan kokonaistuottoon vaikuttaa tällöin pääsääntöisesti kolme eri tekijää, joita ovat: raaka-aineen hinnanmuutos, futuurien voitot tai tappiot sekä euron ja Yhdysvaltain dollarin välinen valuuttakurssimuutos. Näistä kolmesta seikasta raaka-aineen hinnanmuutos vaikuttaa eniten ETC-tuotteen hintaan. (OP 2017.)

3.6 Valuutat

Valuuttoihin sijoitetaan harvoin suoraan. Yleensä rahat sijoitetaan ulkomaisiin osakkeisiin tai rahastoihin, jolloin valuuttasijoitukset tulevat kylkiäisenä. Yleisimpiä ja tutuimpia valuuttoja ovat Ruotsin kruunu, BRIC-valuutat ja Sveitsin frangi. (Järvinen & Parviainen 2012, 83.)

Pankit tarjoavat asiakkailleen valuuttatilejä, joille talletetuille rahoille voi yrittää saada tuottoa valuutan vahvistumisen kautta. Määräaikaisissa talletuksissa asiakas voi saada koron lisäksi tuottoa valuutan vahvistumisesta euroa vastaan, mikäli niin käy. Myös tappiota voi tulla, jos valuutta heikkenee. (Pesonen 2011, 143.)

Valuuttojen kurssimuutokset ovat huomattavasti maltillisempia kuin muun muassa osakkeiden, joten harva pystyy tekemään valuuttoihin sijoittamalla merkittäviä tuottoja. Valuuttasijoittaminen on lähinnä hyvä keino hakea pientä lisätuottoa. (Järvinen & Parviainen 2012, 84.)

4 RISKIT

Ilman riskiä ei tule tuottoja. Riskillä tarkoitetaan tappioiden mahdollisuutta sekä tuleviin tuottoihin liittyvää epätietoisuutta. Mitä vakaammin jokin sijoituskohteen arvo käyttäytyy, sitä matalampi riski siihen sisältyy. Suuremmat tuotot merkitsevät aina suurempaa riskiä menettää rahat. (Pesonen 2011, 28.)

Sijoitus- ja säästämiskeinosta riippuen riskit ovat erilaisia keskenään. Toisissa tuotteissa riskejä on enemmän ja ne ovat korkeampia, kun taas toisissa tuotteissa ne ovat matalia ja niitä on vähemmän. Riskit ovat monenlaisia ja niitä voidaan hajauttaa eri keinoja käyttämällä. Sijoittaja voi myös oman riskinsietokykynsä mukaan valita hänelle itselleen sopivan sijoituskohteen.

Seuraavaksi käyn läpi aiemmin esittelemiäni sijoitus- ja säästämisinstrumenttien riskit.

4.1 Tilisäästämisen riskit

Pankkitalletuksen riski on pieni ja mitätön, mutta inflaation takia pankkitalletukseen ei ole riskitön (Pesonen 2011, 89). Inflaatoriski on olemassa, jos inflaatio on suurempi kuin talletukselle maksettava korko. Lisäksi valuuttakurssiriski on olemassa, jos talletus on valuuttamääräinen. (Finanssivalvonta 2015.)

Pankki voi myös tulla maksukyvyttömäksi tai joutua konkurssiin. Suomalaiset talletuspankit kuitenkin kuuluvat talletussuojarahastoon, joka korvaa pankin maksukyvyttömyystilanteessa tilille talletetut varat aina 100 000 euroon saakka. (Finanssivalvonta 2015.)

4.2 ASP-tilin riskit

ASP-tilissä ei ole ollenkaan riskiä, koska se on valtion takaama.

4.3 Rahastojen riskit

Korkorahastoissa on korkoriski. Lyhyen koron rahastojen korkoriski on hyvin pieni, koska ne sijoittavat lyhyen maturiteetin joukkolainoihin. Niitä voidaan verrata jopa riskittömään sijoituskohteeseen. Keskipitkän ja pitkän koron rahastot sisältävät enemmän riskiä, pitkän koron rahasto eniten, koska pitkä maturiteetti merkitsee suurta korkoriskiä. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134.) Maturiteetti tarkoittaa kestoa.

Yhdistelmärahastojen riski on suurempi kuin korkorahastoissa, koska ne sijoittavat sekä joukkolainoihin että osakkeisiin. Joukkolainojen ja osakkeiden painotukset vaikuttavat suoraan riskiin ja tuotto-odotukseen. Enemmän osakkeita painottava rahasto on luonnollisesti suuremman riskin ja tuotto-odotuksen omaava kuin enemmän joukkolainoihin sijoittava rahasto. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134.)

Osakerahastojen riski on suurempi kuin korko- tai yhdistelmärahastoissa, sillä ne nimensä mukaisesti sijoittavat osakkeisiin, joissa on aina suurempi riski. Osakemarkkinoiden riskit heijastuvat osakerahastoihin, eikä etukäteen voi tietää, miten osakekurssit ja osingot kehittyvät. Osakekurssien laskusta aiheutuvaa riskiä kutsutaan markkinariskiksi ja yksittäisten yritysten menestyksen vaikutusta yritysriskiksi. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 134.)

Rahastojen rahastojen ja vipu-, indeksi-, ja hedge-rahastojen riskit vaihtelevat. Vipurahastojen osakeriski voi olla jopa yli sata prosenttia, eli todella korkea. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 135.)

4.4 Eläkevakuutuksien riskit

Eläkevakuutussäästöt voi nostaa pois ennen sovittua aikaa vain poikkeustapauksissa, kuten esimerkiksi avioeron tai puolison kuoleman johdosta. Tämän takia eläkevakuutusopimukseen liittyy merkittävä likviditeettiriski. Vakuutusnottaja kantaa myös muun muassa markkinariskin. Jos vakuutusnottaja on valinnut vakuutukseensa liitettäväksi korkorahastoja tai joukkolainoja, liittyy siihen myös korkoriski. Vastaavasti valuuttamääräisiin sijoituksiin liittyy puolestaan valuuttakurssiriski. (Finanssivalvonta 2013.)

Eläkevakuutusten osalta ei ole olemassa talletussuojaa vastaavaa järjestelyä, joten niihin liittyy myös liikkeellelaskijariski. Vakuutusyhtiöiden konkurssit ovat kuitenkin harvinaisia. (Finanssivalvonta 2013.)

4.5 Joukkovelkakirjalainojen riskit

Joukkovelkakirjalainojen riskit ovat pienemmät kuin monissa muissa sijoitustuotteissa, mutta riskittömiä ne eivät silti kuitenkaan ole. Joukkovelkakirjalainan merkittävin riski on liikkeellelaskijan takaisinmaksukykyyn liittyvä riski, eli riski siitä, pystyykö lainan liikkeellelaskija maksamaan takaisin, kun sen aika on. Muita riskejä ovat muun muassa: likviditeettiriski, korkoriski, inflaatoriski sekä valuuttakurssiriski. (Finanssivalvonta 2011.)

Likviditeettiriski liittyy sellaiseen tilanteeseen, jossa joukkovelkakirja halutaan myydä kesken laina-ajan. Ennenaikaisesta myynnistä voi syntyä tappiota, mikäli ostajia ei ole, tai laina ostetaan halvalla. Korkoriskissä korkotason nousu heikentää joukkovelkakirjalainan ehtoja, sillä sen korko ei nouse. Inflaatoriskissä reaalityötuon arvo laskee inflaation noustessa. Valuuttakurssiriski on olemassa, jos joukkovelkakirjalaina määritellään muussa valuutassa. (Finanssivalvonta 2011.)

4.6 ETP-tuotteiden riskit

ETF-sijoittamiseen liittyy yleisesti samat riskit kuin muuhunkin rahastosijoittamiseen (OP 2017). Muun muassa EFT:iin liittyy: sisältöriski, aktiivisen poikkeaman riski, aktiivisen sijoittamisen riski, likviditeettiriski sekä vastapuoliriski.

Sisältöriski tarkoittaa, etteivät rahaston sijoituskohteet välttämättä vastaa tarkasti rahaston nimeä. Tämä riski esiintyy enemmän kansainvälisessä ETF-sijoittamisessa, jossa rahastoja koskevaa tietoa ei välttämättä ole saatavilla helposti. (Finanssivalvonta 2015.)

Aktiivisen poikkeaman riski tarkoittaa, että rahaston tuotto saattaa poiketa vertailuindeksistä. Negatiivista poikkeamaa aiheutuu esimerkiksi hallinnointipalkkioista ja salkun muokkaamiseen liittyvistä kaupankäyntikuluista. Aktiivisen sijoittamisen riski tarkoittaa sitä, ETF:n salkunhoitaja tekee huonoja sijoituspäätöksiä. (Finanssivalvonta 2015.)

Likviditeettiriski liittyy synteettisiin ETF:iin ja sellaisiin ETF:iin, jotka sijoittavat vaihdoltaan ohuille markkinoille eli markkinoille, joissa on vain vähän kaupankäyntiä. Joissakin tilanteissa arvopapereiden arvon luotettava määrittäminen voi olla haastavaa, ja hiljaisemmilla markkinoilla myös rahaston omat arvopapereiden myynnit voivat laskea kohde-etuuksien markkinahintoja alaspäin. Mitä nopeammin rahaksi muutettavia ETF:n sijoituskohteet ovat ja mitä vaihdetumpi ETF on kyseessä, sitä pienempi on osto- ja myyntitarjousten erotus pääsääntöisesti. (Finanssivalvonta 2015.)

Vastapuoliriski, eli sitoumuksen vastapuolen kyky suoriutua velvoitteestaan, liittyy jossain määrin kaikenlaisiin sijoitusrahastoihin. Erityisesti vastapuoliriski koskee johdannaissovimuksia ja UCITS III -direktiivin mahdollistamia eurooppalaisia swap-ETF:iä. (Finanssivalvonta 2015.)

ETC-tuotteisiin sisältyy lähtökohtaisesti liikkeellelaskijaan liittyvä luottoriski. Luottoriski pyritään yleensä poistamaan vakuusjärjestelyillä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ETC-sijoituksen vakuutena on muita arvopapereita kuin kohde-etuutena oleva raaka-aine tai siihen liittyviä johdannaisia, jotka voidaan myydä, jos ETC-sijoituksen liikkeellelaskijasta tai johdannaisvastapuolesta tulee maksukyvytön konkurssin tai jonkin muun syyn vuoksi. ETF:issä liikkeeseenlaskijan tullessa maksukyvyttömäksi varat siirtyvät sijoittajien omaisuudeksi. (OP 2017.)

ETN-tuotteisiin liittyy liikkeellelaskijariski. Ostaessaan ETN-tuotteen sijoittaja saa liikkeeseenlaskijan lupauksen tuotosta. Siihen liittyy riski liikkeeseenlaskijan takaisinmaksukyvyistä. Liikkeellelaskijan tullessa maksukyvyttömäksi sijoittaja voi menettää sijoittamansa pääoman osittain tai jopa kokonaan. (OP 2017.)

4.7 Valuuttasijoittamisen riskit

Valuuttasijoittamiseen liittyy valuuttakurssin muutokseen liittyvä riski, poliittinen riski sekä paikallisen verotuksen riski. Poliittika esimerkiksi vaikuttaa kovasti valuuttoihin ja luo riskejä, koska valtiot ja poliittiset järjestelmät ovat jatkuvassa muutoksessa (Investopedia 2017). Muun muassa viime kesänä brexit laski merkittävästi englannin punnan kurssia euroa vastaan. Kurssiriski pienenee, kun talletukset hajautetaan useampaan kuin yhteen valuuttaan.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Tutkimusmenetelmä

Kyselyn suoritin kvantitatiivisena ja tulokset raportoin numeerisesti. Tutkimuksen aineiston keräyksen suoritin 13.-26. helmikuuta, viikoilla 7 ja 8. Linkin sähköiseen kyselylomakkeeseen lähetin Tampereen ammattikorkeakoulun päiväpuolen suomenkielisille opiskelijoille sähköpostin välityksellä. Tähän ratkaisuun päädyin, koska sähköpostin avulla on mahdollista tavoittaa opiskelijat. Kaikilla opiskelijoilla on koulun antama sähköpostiosoite käytössään. Tavoitteenani oli saada vastauksia opiskelijoilta jokaiselta koulutusosalta sekä eri vuosina aloittaneilta. Kysely oli ainoastaan suomeksi, joten siksi esimerkiksi ulkomailta tulleille opiskelijoille en kyselyä lähettänyt.

Vastauksia kyselyyni tuli yhteensä 590 kappaletta. Opiskelijoita TAMK:ssa kohderyhmässäni on noin 7000. En kuitenkaan voi varmasti sanoa kuinka monelle ihmiselle kyselyn lopulta lähetin, koska käytin valmiita sähköpostilistoja. En tiedä, kuinka monta opiskelijaa kussakin listassa on. Jos kuitenkin suhteutetaan vastaajien määrä kaikkien opiskelijoiden määrään, edustavat nämä vastaukset 8,4% TAMK:n opiskelijoista.

5.2 Kysymykset

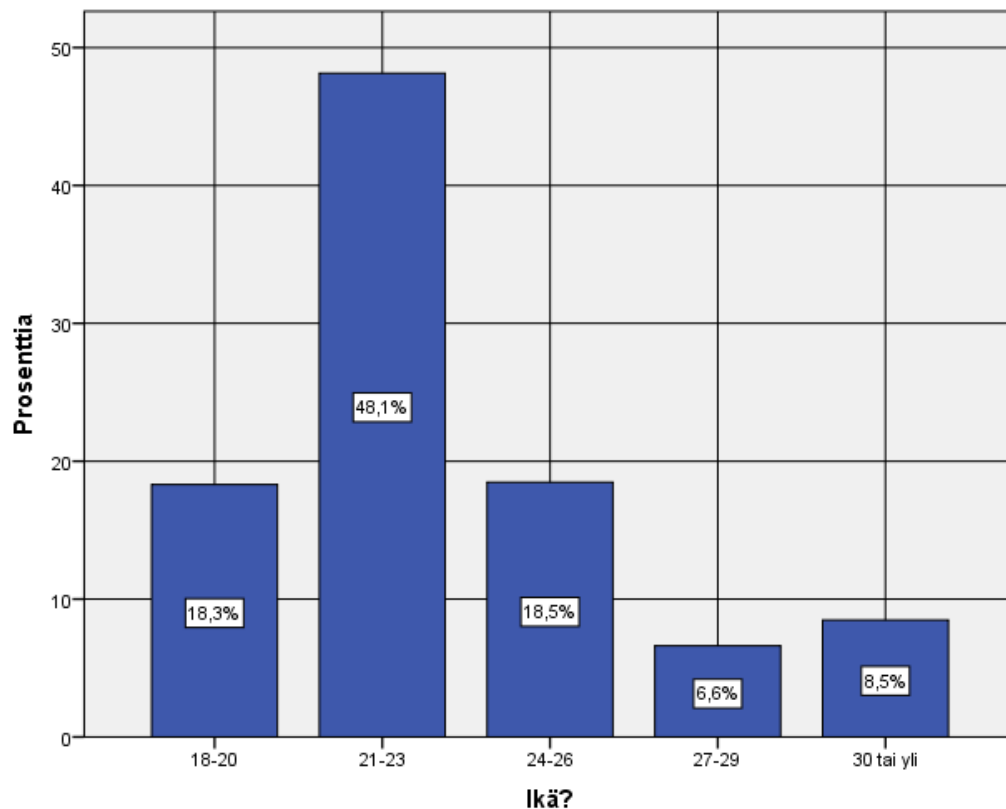
Kyselyssä oli kokonaisuudessaan 23 kappaletta kysymyksiä. Kaikki niistä olivat suljettuja. Ensin kyselyssä tiedusteltiin perustietoja, sitten vastaajan kiinnostuksesta asiaa kohtaan, sitten tietämyksestä sijoittamiseen ja säästämiseen liittyvistä asioista sekä viimeiseksi mahdollisista tavoista säästää ja sijoittaa.

Joitakin virheitä lomakkeeseen oli päässyt lipsauttamaan. Esimerkiksi varallisuus-kysymyksessä toiseen kohtaan oli tullut yksi nolla liikaa, jolloin luokka olikin 50001-10000, 5001-10000 sijaan. Muutamat vastaajat tästä minulle huomauttivatkin

sähköpostiviestillä. Oletan, ettei virhe aiheuttanut kuitenkaan sekaannuksia. Vastaajat tajusivat, että kyseessä oli virhe, ja osasivat vastata oikein siitä huolimatta. Valitettavasti en pystynyt luokkia enää muuttamaan jälkeenpäin huomautuksista huolimatta, sillä kysely oli jo julkaistu vastattavaksi, jolloin muokkausmahdollisuutta ei ole.

5.3 Perustiedot ja asenteet

Ikä. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajan ikää.

KUVIO 1. Vastaajien ikäjakauma. (N=590)

Vastaajista suurin osa, 48,1%, on iältään 21-23-vuotiaita. Seuraavaksi eniten on 24-26-vuotiaita, 18,5%, ja sitten hieman vähemmän 18-20-vuotiaita, 18,3%. 30 tai yli on 8,5% vastaajista ja 27-29-vuotiaita 6,6%.

Sukupuoli. Toisessa kysymyksessä kysyttiin vastaajan sukupuolta.

	Lukumäärä	%
Mies	308	52,2
Nainen	282	47,8
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 1. Sukupuoli.

Vastaajista 52,2% on miehiä, naisia 47,8%. Vastaajat jakautuvat sukupuolensa perusteella täten lähes puoliksi.

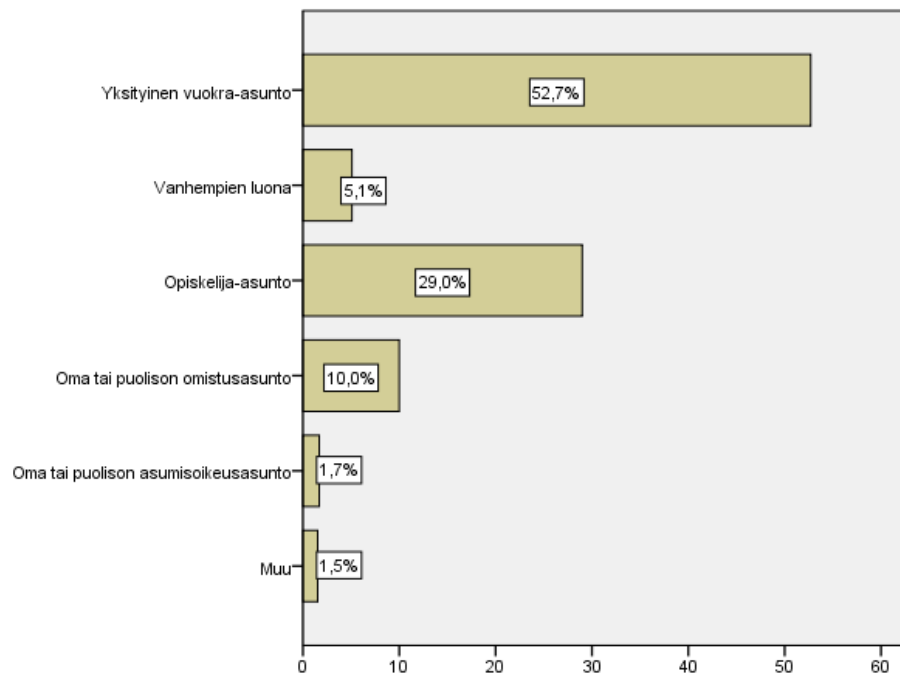
Siviilisääty. Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin siviilisäätyä.

	Lukumäärä	%
Eronnut	5	,8
Leski	1	,2
Naimaton	526	89,2
Naimisissa	43	7,3
Rekisteröidyssä parisuhteessa	15	2,5
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 2. Siviilisääty.

Suurin osa vastaajista on naimattomia, jopa 526 vastaajaa 590:stä, eli 89,2%. Muut siviilisäädetyt jäävät paljon pienemmiksi osuuksiltaan. Naimissa on 7,3% vastaajista. Rekisteröidyssä parisuhteessa on 2,5%. Eronneita on 0,8%, Leskiä vain yksi, eli 0,2% vastaajista.

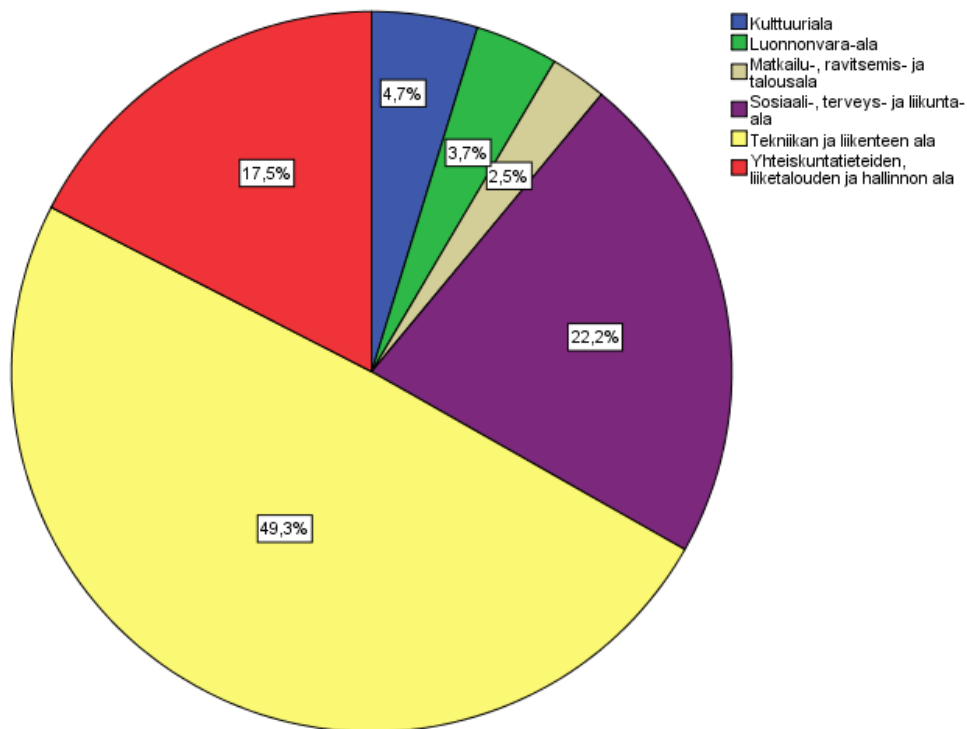
Asumismuoto. Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, miten vastaaja asuu.

KUVIO 2. Asumismuoto. (N= 590)

Yksityisessä vuokra-asunnossa asuu 52,7% vastaajista. Seuraavaksi eniten asuu opiskelija-asunnossa, 29%. Omassa tai puolison omistusasunnossa asuu 10%, asumisoikeusasunnossa 1,7%. Vanhempien luona asuu 5,1% ja muussa vaihtoehdossa 1,5% vastaajista.

Opiskeltava ala. Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, mitä vastaaja opiskelee.

KUVIO 3. Opiskeltava ala. (N=590)

Vastaajista lähes puolet, 49,3%, opiskelee tekniikan ja liikenteen alaa. Seuraavaksi suurin osuus, 22,2%, opiskelee sosiaali-, terveys- ja liikunta-alaa. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alaa opiskelee 17,5% vastaajista. Kulttuurialaa opiskelee 4,7%, luonnonvara-alaa 3,7% ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalaa 2,5%. Yleisestikin Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijat jakautuvat tämän kuvion mukaisiin ja näköisiin osuksiin, eivät ainoastaan tämän kyselyn vastaajat.

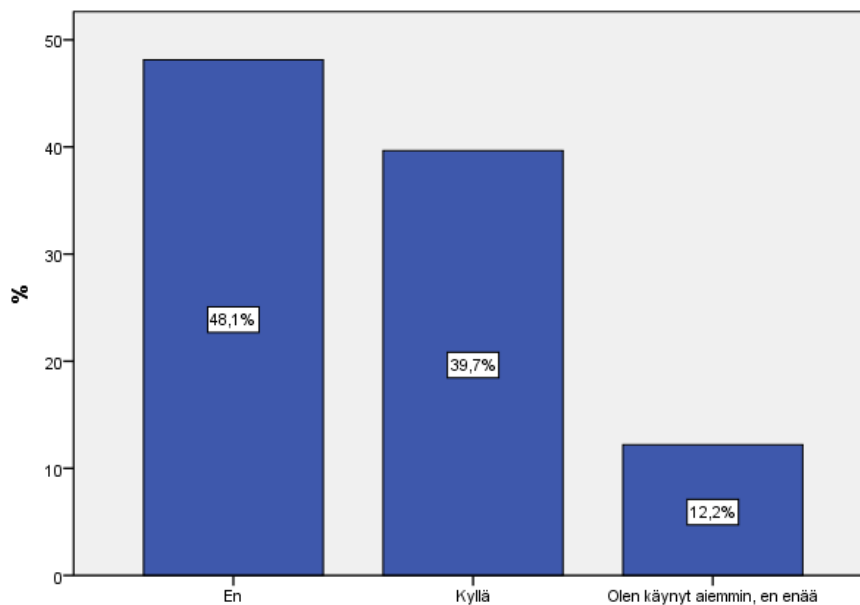
Varallisuus. Kuudennessa kysymyksessä tiedusteltiin varallisuutta

	Lukumäärä	%
1-5000€	256	43,4
50001-10000€	126	21,4
10001-20000€	110	18,6
20001-40000€	47	8,0
yli 40000€	51	8,6
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 3. Varallisuus.

Vastaajista suurimman osan varallisuus on 1-5000€, 43,4% valitsi tämän vaihtoehdon. 5001(virheellisesti taulukossa 50001)-10000€:n varallisuus on 21,4%:lla. 10001-20000€:n on varallisuus 18,6%:lla vastaajista. Seuraavaksi eniten on yli 40000€ omistavia, 8,6% ja sen jälkeen 20001-40000€ omistavia 8%.

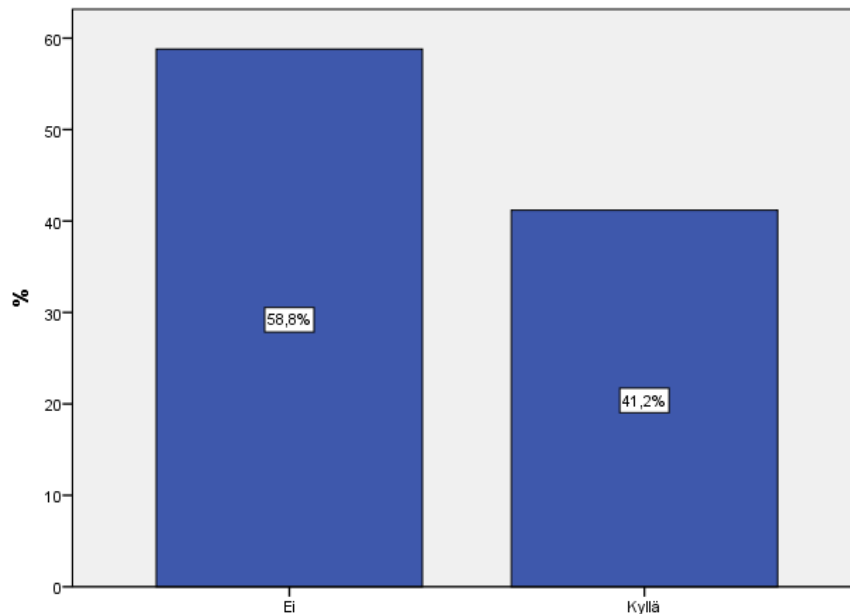
Työskentely opintojen ohella. Seitsemännessä kysymyksessä selvitettiin, kuinka moni opiskelija työskentelee opintojensa ohessa.

KUVIO 4. Käykö töissä opintojen ohella. (N=590)

Vastaajista 48,1% ei käy töissä opintojensa ohella, 39,7% käy. Aiemmin töissä on käynyt 12,2%.

Jääkö tuloista ylimääräistä. Kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin, jääkö tuloista yhtään yli.

KUVIO 5. Jääkö tuloista ylimääräistä. (N=590)

Vastaajista 58,5%:lle ei jää tuloista ylimääräistä, kun puolestaan 41,2%:lle jää.

Onko säästäminen ja sijoittaminen hyödyllistä. Yhdeksännessä kysymyksessä tiedusteltiin opiskelijoiden asennetta hyödyllisyyttä kohtaan.

	Lukumäärä	%
En osaa sanoa	22	3,7
Jokseenkin eri mieltä	5	,8
Jokseenkin samaa mieltä	149	25,3
Täysin samaa mieltä	414	70,2
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 4. Onko sijoittaminen ja säästäminen hyödyllistä.

Vastaajista 70,2% on väittämän kanssa täysin samaa mieltä. Jokseenkin samaa mieltä on 25,3%, jokseenkin eri mieltä vain 0,8%. Vastaajista 3,7% ei osaa sanoa, onko sijoittaminen ja säästäminen hyödyllistä. Vastausten perusteella voidaan siis sanoa, että yleisesti opiskelijat pitävät sijoittamista ja säästämistä hyödyllisenä.

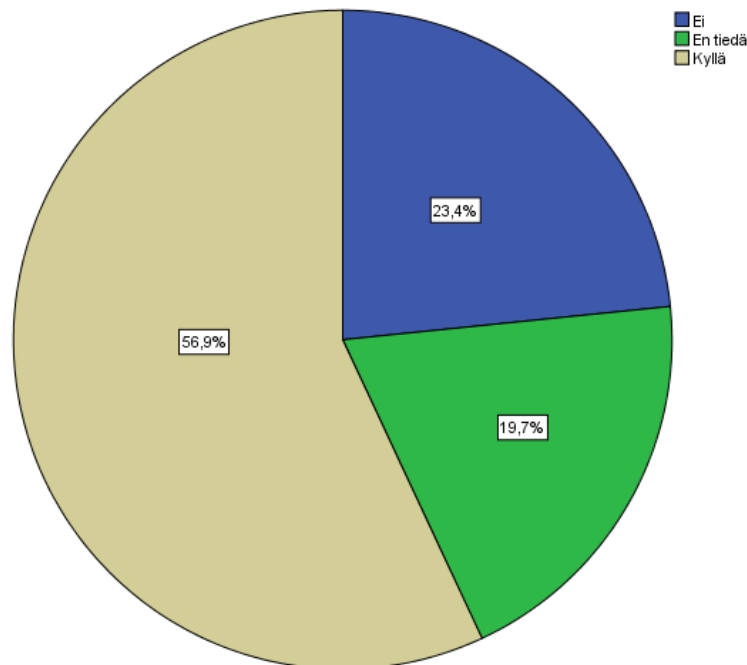
Onko sijoittaminen ja säästäminen kiinnostavaa. Kysymyksessä numero 10 tiedusteltiin opiskelijoiden kiinnostusta sijoittamista ja säästämistä kohtaan.

	Lukumäärä	%
En osaa sanoa	71	12,0
Täysin eri mieltä	12	2,0
Jokseenkin eri mieltä	78	13,2
Jokseenkin samaa mieltä	246	41,7
Täysin samaa mieltä	183	31,0
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 5. Onko sijoittaminen ja säästäminen kiinnostavaa.

Vastaajista täysin samaa mieltä väittämän kanssa on 31%. Jokseenkin samaa mieltä on 41,7%, jokseenkin eri mieltä 13,2%. Täysin eri mieltä on 2% ja 12% ei osaa sanoa, onko sijoittaminen ja säästäminen kiinnostavaa. Tämä kysymys näyttää jakavan mielipiteitä enemmän kuin säästämisen ja sijoittamisen hyödyllisyys. Kaikkia ihmisiä ei tietenkään kiinnosta samat asiat, joten ei voi olettaa, että kaikkia opiskelijoita kiinnostaisi juuri sijoittaminen ja säästäminen.

Sijoittavatko ja/tai säästävätkö vanhemmat. Kysymyksessä 11 kysyttiin, sijoittavatko vastaajan vanhemmat. Tätä kysyttiin siksi, koska tutkimusten mukaan vanhempien taloudellinen käyttäytyminen periytyy.

KUVIO 6. Sijoittavatko ja/tai säästävätkö vanhemmat.

Vastaajista 56,9%:n vanhemmat sijoittavat ja/tai säästävät, 23,4%:n eivät. 19,7% vastaajista ei tiedä vanhempiensa tavoista.

5.4 Tietämys

Mistä instrumenteista tietää. Kysymyksessä numero 12 kysyttiin, mistä eri sijoitus- ja säästämiskeinoista tietää. Vastaajista 90,2% tiesi pankkitalletuksesta, 73,1% ASP-tilistä, 84,4% osakkeista, 77,5% rahastoista, 23,4% joukkovelkakirjoista, 28,3% valuutoista, 6,8% ETP-tuotteista ja 35,6% eläkevakuutuksesta. Pankkitili on suomalaisille yleisin paikka laittaa rahat, joten ei ihme, että vastaajistakin suurin osa tietää pankkitalletuksen. ETP-tuotteiden arvelinkin olevan hieman hämärän peitossa suurimmalle osalle, koska ne

ovat aika erikoisia ja suhteellisen uusi tapa sijoittaa rahaa. Voidaan sanoa, että yleisesti vastaajien tietämys eri sijoitus- ja säästämiskeinoista on hyvällä mallilla.

Paljonko tietää eri keinoista sijoittajaa ja säästää. Kysymyksessä 13 selvitettiin, kuinka paljon opiskelijat tietävät eri sijoitus- ja säästämiskeinoista.

	Lukumäärä	%
En yhtään	9	1,5
Vähän	260	44,1
Melko vähän	93	15,8
Melko paljon	190	32,2
Paljon	38	6,4
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 6. Paljonko tietää eri keinoista sijoittaa ja säästää.

Vastaajista 6,4% kertoo tietävänsä keinoista paljon, 32,2% melko paljon, 15,8% melko vähän, 44,1% vähän ja 1,5% ei yhtään. Vastaajat vastaavat täysin subjektiivisen käsityksensä mukaan, eli sen mukaan kuinka paljon kokevat tietävänsä. Tämän kysymyksen vastauksista voi päätellä, että opiskelijat tietävät eri keinoista jonkin verran, mutta kuitenkin aika vähän. Harva heistä tietää paljon.

Tietämys riskeistä. Kysymyksessä numero 14 kysyttiin, kuinka paljon vastaajat tietävät eri sijoittamis- ja säästämiskeinojen riskeistä.

	Lukumäärä	%
En ollenkaan	19	3,2
Hyvin vähän	104	17,6
Vähän	228	38,6
Melko paljon	200	33,9
Paljon	39	6,6
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 7. Kuinka paljon tietää riskeistä.

Vastaajista 6,6% kokee tietävänsä paljon riskeistä. Melko paljon kokee tietävänsä 33,9%, vähän 38,6% ja hyvin vähän 17,6%. Vastaajista 3,2% kokee, ettei tiedä riskeistä ollenkaan. Näistä vastauksista voidaan päätellä, että opiskelijoilla on jonkin verran tietämystä riskeistä, mutta ei kuitenkaan suunnattoman paljon.

Mistä on saanut tietoa sijoittamisesta ja säästämisestä. Kysymyksessä 15 kysyttiin, mistä vastaaja on saanut tietoa. Vastaajista 35,1% on saanut tietoa koulusta, 43,9% kavereilta, 53,1% perheeltä, 31,4% lehdistä, 16,4% kirjoista, 65,1% netistä, 60,8% pankista ja 10,2% muualta. Vastaajista 5,4% ei ole hakenut tai saanut tietoa. Luultavasti ei ole hakenut, koska olisi varmaankin saanut, jos olisi hakenut. Tietoa on kuitenkin saatavilla monessa eri lähteessä. Suosituin niistä näyttäisi olevan internet, mikä ei ole yllättävääkään. Internetissä tieto on nopeasti ja helposti saatavilla.

Onko tietoa sijoittamisesta ja säästämisestä vaikea saada. Kysymyksessä 16 pyydettiin ottamaan kantaa väittämään: ”tietoa on vaikea saada”.

	Lukumäärä	%
En osaa sanoa	171	29,0
Täysin eri mieltä	89	15,1
Jokseenkin eri mieltä	189	32,0
Jokseenkin samaa mieltä	136	23,1
Täysin samaa mieltä	5	,8
Yhteensä	590	100,0

TAULUKKO 8. Onko tietoa vaikea saada.

Vastaajista täysin samaa mieltä väittämän kanssa on 0,8%, jokseenkin samaa mieltä 23,0%. Jokseenkin eri mieltä on 32% ja täysin eri mieltä 15,1%. Vastaajista 29% ei osaa sanoa, onko tietoa vaikea saada, joten he eivät varmaankaan ole tietoa hakenet ollenkaan.

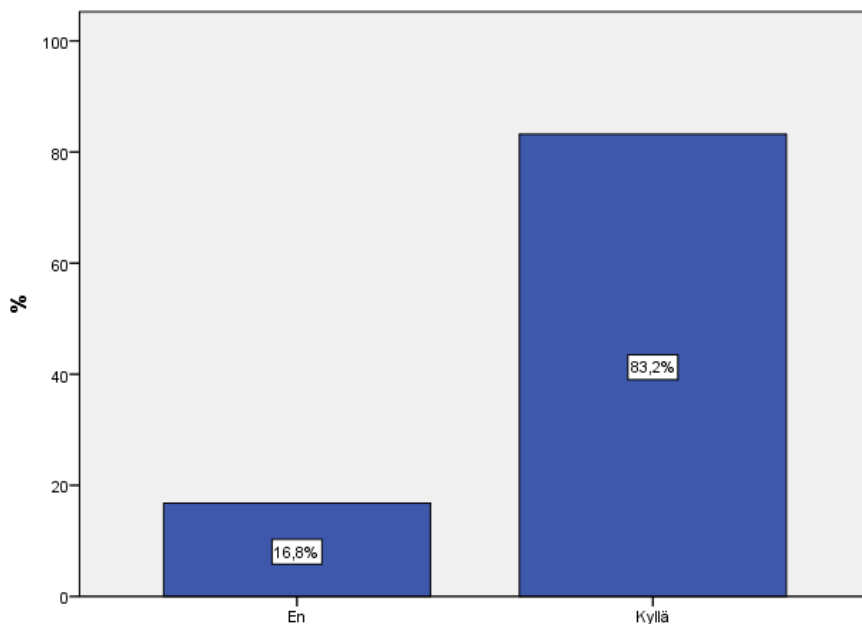
Vastausten perusteella nähdään, että osa vastaajista pitää tiedon saamista vaikeana ja osa ei. Voidaankin miettiä, miksi osa pitää tiedon saamista vaikeana, kun sitä on kuitenkin saatavilla kirjoista, lehdistä, netistä tai esimerkiksi pankista. Tarvitsee vain googlata, ja

saa vastauksen. Toki tieto voi olla omalla tavallaan vaikeasti saatavaa, jos se on sanallisesti liian vaikeasti muotoiltu, eikä asiaan perehtymättömän ihmisen ymmärrettävissä.

5.5 Tavat

Tässä osiossa selvitettiin, sijoittavatko ja/tai säästävätkö vastaajat, ja jos sijoittavat, niin mihin. Ensin selvitettiin, onko sijoittanut aiemmin. Sen jälkeen selvitettiin, sijoittaako tällä hetkellä.

Onko sijoittanut tai säästänyt aiemmin. Kysymyksessä 17 kysyttiin, onko sijoittanut tai säästänyt aiemmin.

KUVIO 7. Onko sijoittanut tai säästänyt aiemmin. (N=590)

Vastaajista 83,2% on sijoittanut aiemmin, 16,8% ei ole. Huomattavan suuri osa siis on sijoittanut tai säästänyt aiemmin.

Seuraavaksi kysyttiin, mihin on sijoittanut aiemmin. Vastaajista 60% on laittanut rahaa pankkitilille, 28% ASP-tilille, 3,9% eläkevakuutukseen, 25,3% osakkeisiin, 36,3% rahastoihin, 2,5% joukkovelkakirjoihin, 1,4% ETP-tuotteisiin ja 2,7% valuuttoihin.

Suosituimpia ovat siis pankkitalletus ja rahastot. ETP-tuotteet, valuutat, joukkovelkakirjalainat ja eläkevakuutus ovat olleet harvinaisempia. Suomalaisille tyypillisimpiä kohteita ovat juurikin pankkitalletus ja rahastot, joten ei ihme, että tämänkin kyselyn vastaajat suosivat niitä. Rahastoja esimerkiksi pankit kauppaavat asiakkailleen kovasti, ja ne ovatkin hyvin vaivattomia tapoja sijoittaa rahansa.

Sijoittaako tällä hetkellä. Kysymyksessä numero 19 tiedusteltiin vastaajien tämän hetkistä käyttäytymistä. Vastaajista 72,2% sijoittaa tällä hetkellä, 27,3% ei. Sijoittajien ja säästäjien määrä on siis laskenut aiemmasta 11%.

Mihin sijoittaa tällä hetkellä. Seuraavaksi kysyttiin sitä. Pankkitalletukseen on sijoittanut rahansa 46,9%, 25,1% ASP-tilille, 1,7% eläkevakuutukseen, 22,4% osakkeisiin, 30,7 rahastoihin, 1,2% joukkovelkakirjoihin, 1% ETP-tuotteisiin ja 1,5% valuuttoihin. Pankkitalletus ja rahastot näyttäisi nytkin olevan suosituimpia. Joukkovelkakirjoihin, ETP-tuotteisiin ja valuuttoihin on kaikkiin sijoittanut vain alle 10 vastaajista.

Mikä sai aloittamaan. Kysymyksessä numero 21 tiedusteltiin, miksi on alkanut sijoittaa tai säästää. Oma kiinnostus sai 61,4% aloittamaan, ystävät 10,3%, vanhemmat 27,3%, joku muu ihminen 11,5% ja muu syy 15,8%. Oma kiinnostus näyttäisi siis olevan ratkaisevin tekijä sijoittamisen ja säästämisen aloittamiseen. Vanhempien suosittelu on toisella sijalla.

Oliko aloittaminen vaikeaa. Kysymyksessä 22 kysyttiin, oliko vaikeaa aloittaa sijoittaminen tai säästäminen. Vastaajista 82,4% oli sitä mieltä, ettei aloittaminen ollut vaikeaa. 17,6% puolestaan oli sitä mieltä, että aloittaminen oli vaikeaa. Tähän kysymykseen ovat kylläkin myös vastanneet he, jotka eivät sijoita tai säästä, joten heidän luulisi vastanneen, että aloittaminen oli vaikeaa, koska he eivät ole aloittaneetkaan. Se pitää huomioida. Yleisesti kyllä näyttäisi siltä, ettei aloittaminen ole ainakaan vastaajien mielestä vaikeaa.

Miten rahoittaa sijoittamisen ja säästämisen. Viimeisessä kysymyksessä kysyttiin, miten vastaajat rahoittavat toimintansa. Vastaajista 66,6% rahoittaa palkkatuloilla, 31% tuilla, 36,1% opintolainalla, 5,9% perinnöllä, 16,1% vanhempien antamalla lahjoituksella

ja 12,9% muulla tavalla. Pääasiallisin keino rahoittaa säästäminen ja sijoittaminen näyttäisi siis olevan palkkatulot.

5.6 Mikä vaikuttaa opiskelijoiden sijoittamiseen ja säästämiseen

Vaikuttaako sukupuoli?

		Sijoitatko ja/tai säästätkö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Sukupuoli?	Mies	74	234	308
	Nainen	87	195	282
Yhteensä		161	429	590

TAULUKKO 9. Vaikuttaako sukupuoli.

Sukupuoli ei näyttäisi juurikaan vaikuttavan siihen, sijoittaako ja säästääkö. Miehistä sijoittaa ja/tai säästää 78%, naisista puolestaan 70%. Eroa on hieman, mutta ei kuitenkaan merkittävän paljon. Sukupuolen ei siis voi sanoa olevan merkitsevä tekijä.

Vaikuttaako vanhempien sijoittamis- ja säästämiskäyttäytyminen vastaajien eli opiskelijoiden käyttäytymiseen?

		Sijoitatko ja/tai säästätkö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Säästävätkö ja/tai sijoittavatko vanhempasi?	Ei	51	87	138
	En tiedä	37	79	116
	Kyllä	73	263	336
Yhteensä		161	429	590

TAULUKKO 10. Vaikuttavatko vanhemmat.

Näyttäisi siltä, että jos vanhemmat sijoittavat ja/tai säästävät, tekee heidän lapsensakin todennäköisemmin niin. Jos vanhemmat sijoittavat ja/tai säästävät, tekee lapsista 78% niin myös. Jos vanhemmat eivät sijoita ja/tai säästä, lapsista 63% sijoittaa ja/tai säästää. Vanhempien käyttäytyminen näyttäisi täten periytyvän ja vaikuttavan siihen, sijoittaako ja/tai säästääkö heidän lapsensa.

Vaikuttaako varallisuus siihen, sijoittaako ja/tai säästääkö?

Count		Sijoitatko ja/tai säästätö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Varallisuus?	1-5000€	111	145	256
	50001-10000€	31	95	126
	10001-20000€	13	97	110
	20001-40000€	1	46	47
	yli 40000€	5	46	51
Yhteensä		161	429	590

TAULUKKO 11. Vaikuttaako varallisuus.

Varallisuus näyttää vaikuttavat käyttäytymiseen. Yli 40000€ varallisuuden omistavista sijoittaa ja/tai säästää 90%, 20001-40000€ omistavista 98%, 10001-20000€ omistavista 88%, 5001-10000€ 75% ja alle 5000€ omistavista 57%. Varallisuus vaikuttaa siis vahvasti siihen, sijoittaako ja/tai säästääkö vastaaja. Varmaankin maalaisjärjelläkin pääteltävissä oleva tulos. Mitä enemmän rahaa on, sitä enemmän sitä on sijoitettavaksikin.

Vaikuttaako opintojen ohella töissä käyminen sijoittamis- ja säästämistoimintaan?

Count		Sijoitatko ja/tai säästätö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Käytö töissä opintojen ohella?	En	101	183	284
	Kyllä	43	191	234
	Olen käynyt aiemmin, en enää	17	55	72
Yhteensä		161	429	590

TAULUKKO 12. Vaikuttaako opintojen ohella työskentely.

Jos vastaaja ei käy töissä, sijoittaa ja/tai säästää heistä 64%. Jos vastaaja käy töissä, sijoittaa ja/tai säästää 82%. Aiemmin työskennelleistä sijoittaa ja/tai säästää 76%. Jos siis vastaaja käy tai on käynyt aiemmin töissä, sijoittaa ja/tai säästää hän todennäköisemmin. Opintojen ohella työskentely ja aiempi työskentely siis vaikuttavat vastaajan toimintaan. Töissäkäyvät tietenkin saavat enemmän rahaa, jolloin sijoittaminen ja säästäminen on helpompaa ja mahdollisempaa.

Vaikuttaako ikä?

		Sijoitatko ja/tai säästätkö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Ikä?	18-20	36	72	108
	21-23	72	212	284
	24-26	25	84	109
	27-29	16	23	39
	30 tai yli	12	38	50
Yhteensä		161	429	590

TAULUKKO 13. Vaikuttaako ikä säästämiseen ja sijoittamiseen.

18-20-vuotiaista 67% sijoittaa ja/tai säästää, 21-23-vuotiaista 75%, 24-26-vuotiaista 77%, 27-29-vuotiaista 59% sekä 30 tai yli vuotiaista 76%. Iän ei voi siis sanoa vaikuttavan kovasti vastaajien toimintaa, sillä kaikki ryhmät sijoittavat melko samassa suhteessa, joskin kaikista nuorimmat vähemmän. Jostain syystä 27-29-vuotiaiden ryhmässä sijoitetaan vielä heitäkin vähemmän. Voinee johtua siitä, että heidän ryhmässään on vähiten vastaajia, ja siksi eroista tulee suuria.

Vaikuttaako asumismuoto?

		Sijoitatko ja/tai säästätkö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Asumismuoto?	Muu	1	8	9
	Oma tai puolison asumisoikeusasunto	2	8	10
	Oma tai puolison omistusasunto	13	46	59
	Opiskelija-asunto	51	120	171
	Vanhempien luona	8	22	30
	Yksityinen vuokra-asunto	86	225	311
Yhteensä		161	429	590

TAULUKKO 14. Vaikuttaako asumismuoto sijoittamis- ja säästämis-toimintaan.

Vaikuttaa siltä, ettei vastaajan asumismuoto vaikuta juurikaan hänen sijoittamis- ja/tai säästämis-toimintaansa. Vastaajat sijoittavat ja/tai säästävät ahkerasti asumismuodostaan riippumatta.

Vaikuttavatko opiskelijan mielipiteet sijoittamisesta ja säästämisestä hänen toimintaansa?

Count		Sijoitatko ja/tai säästätkö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Ota kantaa seuraavaan väittämään: Säästäminen ja sijoittaminen on kiinnostavaa.	En osaa sanoa	30	41	71
	Täysin eri mieltä	4	8	12
	Jokseenkin eri mieltä	40	38	78
	Jokseenkin samaa mieltä	61	185	246
	Täysin samaa mieltä	26	157	183
Yhteensä		161	429	590

TAULUKKO 15. Vaikuttaako kiinnostavaksi kokeminen.

Näyttää siltä, että mikäli vastaaja kokee sijoittamisen ja säästäminen olevan kiinnostavaa, sijoittaa ja/tai säästää hän todennäköisemmin.

Vaikuttaako hyödylliseksi kokeminen?

Count		Sijoitatko ja/tai säästätkö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Ota kantaa seuraavaan väittämään: Säästäminen ja sijoittaminen on hyödyllistä.	En osaa sanoa	15	7	22
	Jokseenkin eri mieltä	2	3	5
	Jokseenkin samaa mieltä	59	90	149
	Täysin samaa mieltä	85	329	414
Total		161	429	590

TAULUKKO 16. Vaikuttaako hyödylliseksi kokeminen.

Samalla tavalla näyttää vaikuttavan myös hyödylliseksi kokeminen. Mitä hyödyllisemmäksi vastaaja sijoittamisen ja säästäminen kokee, sitä todennäköisemmin hän harrastaa sitä itse. Toki on myös hyvin vähän vastaajia, joiden mielestä sijoittaminen ja/tai säästäminen ei olisi hyödyllistä, jolloin eroista tulee siinä luokassa suurempia. Voidaan myös miettiä, miksi kenenkään mielestä sijoittaminen tai edes säästäminen ei olisi hyödyllistä toimintaa.

Vaikuttaako opiskeltava ala?

Count		Sijoitatko ja/tai säästätö tällä hetkellä?		Yht.
		En	Kyllä	
Opiskeltava ala?	Kulttuuriala	10	18	28
	Luonnonvara-ala	6	16	22
	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4	11	15
	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	49	82	131
	Tekniikan ja liikenteen ala	76	215	291
	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	16	87	103
	Yhteensä	161	429	590

TAULUKKO 17. Opiskeltavan alan vaikutus

Taulokosta selviää, että yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijat ovat aktiivisimpia sijoittajia ja säästäjiä. Heistä 84% sijoittaa ja/tai säästää. Tekniikan ja liikenteen alan opiskelijat sijoittavat ja säästävät seuraavaksi eniten, sillä heistä 74% tekee niin. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoista 63%, Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijoista 73%, luonnonvara-alan opiskelijoista 72% sekä kulttuurialan opiskelijoista 64% sijoittaa tai säästää.

6 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää erilaisia sijoitus- ja säästämisinstrumentteja sekä tutkia opiskelijoiden sijoitus- ja säästämistapoja, heidän asenteitaan, tietämystään ja kiinnostustaan säästämistä ja sijoittamista kohtaan. Tutkimuksen avulla selvitin kuinka opiskelijat toimivat säästäjinä ja sijoittajina, ja kuinka paljon he tietävät tästä aihepiiristä. Tutkimuksen aihevalintaan vaikutti suuresti oma kiinnostukseni aihetta kohtaan.

Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeen avulla. Kyselylomakkeen laadin e-lomake-editorilla ja saadut vastaukset analysoin SPSS-ohjelmistolla. Kyselylomakkeen teko e-lomake-editorilla oli haastavaa, koska ohjeita ei juurikaan ollut. Kaikista kysymyksistä ei tullut järkeviä SPSS:ää ajatellen. Esimerkiksi yhden kysymyksen kaikki vastausvaihtoehdot olivat kuin omia kysymyksiään SPSS:ä, jolloin niiden analysoinnista tuli vaikeaa. Tämän kysymyksen vastauksista en saanut laadittua kuviota. E-lomake olisi myös kannattanut testauttaa sellaisilla ihmisillä, jotka eivät koskaan ole sijoittaneet tai säästäneet, jolloin olisi saatu heidänkin tekemiään huomioita aiemmin tietooni.

E-lomakkeen avulla saadut tiedot siirsin sellaisenaan SPSS-ohjelmaan jatkokäsittelyä varten. SPSS:ää aiemminkin käyttäneenä kaavioiden muotoilu ja ristiintaulukointi oli helppoa ja sujui hyvin.

Tutkimustuloksista selvisi, että Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat aktiivisia sijoittajia ja säästäjiä. Sukupuoli ei vaikuta siihen, että sijoittaako ja säästääkö. Sen lisäksi opiskelijat sijoittavat ja säästävät opiskelemastaan alasta riippumatta. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijat ovat kuitenkin kaikista aktiivisimpia. Ikä ei vaikuttanut käyttäytymiseen. Kaikenikäiset vastaajat sijoittivat ja/tai säästivät.

Sijoittamis- ja säästämisikäyttäytymiseen vaikuttivat eniten vastaajan varallisuus, työn ohessa opiskelu sekä se, sijoittavatko hänen vanhempansa. Myös asenteilla on vaikutuksensa: mikäli vastaaja koki sijoittamisen ja säästämisen hyödylliseksi tai kiinnostavaksi, sitä todennäköisemmin hän sijoitti tai säästi. Perusoletuksena voi pitää, että mitä enemmän vastaajalla on rahaa käytettävissään, sitä enemmän hän rahojaan

sijoittaa. Tämä tutkimus tuki myös tätä oletusta. Lisäksi vanhempien sijoituskäyttäytyminen ja sijoitustavat näyttäisivät periytyvän heidän lapsilleen. On varmasti helpompi alkaa sijoittaa tai säästää, jos lähipiirissä on joku, joka voi oppeja ja neuvoja antaa.

Tutkimuksen mukaan opiskelijat laittavat rahansa eniten pankkitalletukseen, rahastoihin ja ASP-tilille sekä näiden jälkeen osakkeisiin. Nämä ovatkin hyvin yleisiä ja tunnettuja tapoja sijoittaa ja säästää muidenkin kuin opiskelijoiden keskuudessa. Opiskelijoiden soisi kyllä laittavan rahansa nykyistä enemmän ASP-tilille, sillä nyt vain 25% heistä tekee niin. ASP-tili on kuitenkin riskitön keino säästää rahaa ensiasuntoa varten.

6.1 Validiteetti

Tutkimuksen pätevyys, eli validiteetti, tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Siksi pätevässä tutkimuksessa ei saisi olla systemaattista virhettä. (Vilka 2015, 150.) Tutkimukseni on validi, koska siinä mitattiin sitä, mitä oli tarkoituskin. Kysymyslomakkeen kysymykset olivat selkeitä ja ymmärrettäviä vastaajille, eikä tutkimuksessani ole systemaattista virhettä. Pieniä näppäilyvirheitä joissakin kysymyksissä oli, mutta ne eivät haitanneet vastaamista eivätkä vääristäneet tuloksia.

6.2 Reliabiliteetti

Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen kykyä antaa ei-satunnaisia tuloksia. Reliabiliteetti arvioi siis tulosten pysyvyyttä mittauksesta toiseen. Jos tutkimus voidaan toistaa ja siitä saadaan samat tulokset, on se silloin luotettava ja tarkka. (Vilka 2015, 149.)

Tiedot syötin huolellisesti SPSS-ohjelmistoon. Tällä tavalla varmistettiin, että ohjelmaa on käytetty oikein aineistoa analysoitaessa.

Tämän tutkimuksen reliabiliteettia voi heikentää se, että ei pystytä varmistumaan siitä,

ovatko oikeat ihmiset vastanneet kyselyyn ja ovatko he vastanneet täysin rehellisesti. Linkki kyselyyn lähetettiin Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoille sähköpostin välityksellä, mutta ei voida olla varmoja siitä, että juuri sähköpostin saanut henkilö on vastannut kyselyyn, koska kyselyyn vastataksaan ei tarvinnut tunnustautua mitenkään.

Vastauksia tuli yhteensä 590 kappaletta, mikä on melko hyvä määrä. Uskon, että mikäli joku toistaisi tämän tutkimuksen, saisi hän samanlaisia vastauksia, eivätkä saamani tulokset ole satunnaisia.

LÄHTEET

Järvinen, S. Parviainen, A. 2012. Sijoittamalla miljonääriksi. Helsinki: Talentum.

Kallunki, J-P. Martikainen, M. Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. Gummerus kirjapaino Oy.

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi. Porvoo: Bookwell Oy.

Puttonen, V. Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. WSOYpro Oy.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. PS-kustannus.

Kauppalehti 2016. Korot. Luettu 17.12.2016.

<http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/index.jsp?selected=talletuskorot>

Tilastokeskus 2016. Inflaatio marraskuussa 0,7 prosenttia. Luettu 17.12.2017.

http://www.tilastokeskus.fi/til/khi/2016/11/khi_2016_11_2016-12-14_tie_001_fi.html

Finanssivalvonta 2015. Luettu 17.12.2016.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/ASP-tili/Pages/Default.aspx#.UgjXc3_bVUU

Ympäristöhallinto 2016. Luettu 17.12.2016.

<http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asuminen/Omistusasuminen/ASPsaastaminen>

Finanssivalvonta 2015. Luettu 17.12.2016.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastaminen/Elakevakautus/Pages/Default.aspx>

Stockmann. Luettu 19.12.2016.

<http://www.stockmangroup.com>

Nordnet 2017. Luettu 30.01.2017

<https://www.nordnet.fi/mux/web/fonder/rahasto-opas.html>

Sijoitusrahastot.org 2016. Luettu 30.01.2017.

<http://sijoitusrahastot.org>

Finanssivalvonta 2015. Luettu 30.01.2017.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>

Financial times lexicon 2015. Luettu 30.01.2017.

<http://lexicon.ft.com/Term?term=fund-of-funds>

Morningstar 2009. Luettu 30.01.2017.

<http://www.morningstar.fi/fi/news/83102/osa-10-mitä-ovat-erikoisrahastot.aspx>

Finanssivalvonta 2015. Luettu 30.01.2017.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Pages/Default.aspx>

Investopedia 2016. Luettu 30.01.2017.

<http://www.investopedia.com/terms/d/debenture.asp>

OP 2017. Luettu 30.01.2017.

<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/porssilistatut-indeksituotteet---mita-ovat-etp--etf-etc-ja-etn?cid=151633200>

Etf Securities 2017. Luettu 30.01.2017.

<https://www.etfsecurities.com/retail/ch/en-gb/resources/etpedia/introduction-to-etps/what-is-an-etp>

Nasdaq Nordic 2015. Luettu 30.01.2017.

http://www.nasdaqomxnordic.com/digitalAssets/100/100861_etn_factsheet.pdf

Finanssivalvonta 2015. Luettu 31.01.2017.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/ETF/riskit/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2015. Luettu 01.02.2017

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Kayttotili/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2013. Luettu 01.02.2017.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastaminen/Elakevakautus/Riskit/Pages/Default.aspx>

Finanssivalvonta 2011. Luettu 01.02.2017.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Jvk/Riskit/Pages/Default.aspx>

Investopedia 2017. Luettu 01.02.2017.

<http://www.investopedia.com/articles/forex/08/invest-forex.asp>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

1. Ikä?

- 18-20
- 21-23
- 24-26
- 27-29
- 30 tai yli

2. Sukupuoli?

- Mies
- Nainen

3. Siviilisääty?

- Naimaton
- Naimisissa
- Rekisteröidyssä parisuhteessa
- Eronnut
- Leski

4. Asumismuoto?

- Vanhempien luona
- Opiskelija-asunto
- Yksityinen vuokra-asunto
- Oma tai puolison omistusasunto
- Oma tai puolison asumisoikeusasunto
- Oma tai puolison osaomistusasuminen
- Muu

5. Opiskeltava ala?

- Kulttuuriala
- Luonnonvara-ala
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- Tekniikan ja liikenteen ala
- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

6. Varallisuus? (=omaisuuden rahallinen arvo)

- 1-5000€
- 50001-10000€
- 10001-20000€
- 20001-40000€
- yli 40000€

7. Käytkö töissä opintojen ohella?

- Kyllä
- En
- Olen käynyt aiemmin, en enää

8. Jääkö tuloista ylimääräistä? (Myös opintotuki lasketaan tuloksi)

- Kyllä
- Ei

9. Ota kantaa seuraavaan väittämään: Säästäminen ja sijoittaminen on hyödyllistä.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

10. Ota kantaa seuraavaan väittämään: Säästäminen ja sijoittaminen on kiinnostavaa.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

11. Säästävätkö ja/tai sijoittavatko vanhempasi?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä

12. Mistä keinoista sijoittaa ja säästää tiedät?

- Pankkitalletus
- ASP-tili
- Eläkevakuutus
- Osakkeet
- Rahastot
- Joukkovelkakirjalainat
- ETP-tuotteet
- Valuutat
- Muu

13. Kuinka paljon tiedät eri keinoista säästää ja sijoittaa?

- Paljon
- Melko paljon
- Vähän
- Hyvin vähän
- En yhtään

14. Kuinka paljon tiedät eri säästö- ja sijoituskohteiden riskeistä?

- Vaihtoehdot:
- Paljon
- Melko paljon
- Vähän
- Hyvin vähän
- En yhtään

15. Mistä olet saanut tietoa sijoittamisesta ja säästämisestä?

- Koulusta
- Kavereilta
- Perheeltä
- Lehdistä
- Kirjoista
- Netistä
- Pankista
- Muualta
- En ole saanut tai hakenut tietoa

16. Ota kantaa seuraavaan väittämään: Sijoittamisesta ja säästämisestä on vaikeaa saada tietoa.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

17. Oletko sijoittanut ja/tai säästänyt joskus aiemmin?

- Kyllä
- En

18. Jos vastasit kyllä, niin mihin?

- Pankkitalletus
- ASP-tili
- Eläkevakuutus
- Osakkeet
- Rahastot
- Joukkovelkakirjalainat
- ETP-tuotteet
- Valuutat
- Muu

19. Sijoitatko ja/tai säästätkö tällä hetkellä?

- Kyllä
- En

20. Jos kyllä, niin mihin?

- Pankkitalletus
- ASP-tili
- Eläkevakuutus
- Osakkeet
- Rahastot
- Joukkovelkakirjalainat
- ETP-tuotteet
- Valuutat
- Muu

21. Mikä sai aloittamaan?

- Oma kiinnostus
- Ystävät suosittelivat
- Vanhemmat suosittelivat
- Joku muu suositteli
- Muu syy

22. Oliko aloittaminen vaikeaa?

- Kyllä
- Ei

23. Miten rahoitat säästämisen ja sijoittamisen?

- Palkkatulot
- Tuet
- Opintolaina
- Perintö
- Vanhempien antama lahjoitus
- Muu